

INFORMATION ON EQUALITY AND SOCIAL JUSTICE IN ISRAEL
מידע על שוויון וצדק חברתי בישראל
مركز "أدفا" - معلومات حول المساواة والعدالة الاجتماعية في إسرائيل

עם התקרב מועד פרסום המלצותיה של ועדת דברת, אנו מציגים כאן את המאמר
"החינוך שלבנת רוצה", פרי עטה של יעל פישביין, שראה אור ב"הד החינוך", גיליון 7-8,
מרס-אפריל 2004.

החינוך שלבנת רוצה

מאת יעל פישביין

לשרת החינוך אצה הדרך. היא אינה מנסה אפילו לשמור על כבודו של "כוח המשימה" שהיא עצמה מינתה, ומכריזה בכל הזדמנות על ציפיותיה ממנו. להלן, שורה של מחנכים וחוקרים מביעים דעתם על המסקנות הצפויות.

למה מצפה השרה?

אם תצליח הרפורמה שהשרה מתכננת, תתנער מערכת החינוך, גם להלכה, מן העקרונות החינוכיים והפדגוגיים האמורים להנחות אותה, ותחליף אותם בעקרונות כלכליים המכוונים להישגים. במילים אחרות, לימור לבנת מצפה מכוח המשימה להמליץ על:

- *מעבר לחמישה ימי עבודה בשבוע.
- *יום לימודים בן שמונה שעות.
- *הארכת יום העבודה של המורים.
- *פיטורי מורים.
- *שכר מורים דיפרנציאלי לפי הישגים ולא לפי ותק.
- *צמצום מספר המכללות למורים, קיצוץ תקציביהן וביטול התואר B.Ed..
- *הקמת מנגנון הערכה עצמאי מחוץ למשרד החינוך כדוגמת ofsted באנגליה.
- *ביטול אזורי הרישום והקלות במתן אישורים להקמת בתי ספר ייחודיים.
- *מעבר לבתי ספר על-יסודיים שש-שנתיים.
- *ניהול עצמי גם של בתי הספר הממלכתיים.
- *הסרת אחריות משרד החינוך להעסקת מורים והעברתה לרשויות המקומיות. לרשתות וכיו"ב.

ועדת דברת

כוח המשימה הלאומי לקידום החינוך, בראשות שלמה דברת, יצר שורה של תקדימים. לראשונה בישראל הועמד בראש ועדה לרפורמה חינוכית איש עסקים פרטי ולא אישיות ממלכתית. לראשונה נחשפים עקרונות של רפורמה חינוכית בפורומים של אנשי עסקים דווקא (המרכז הבין-תחומי בהרצליה, הוועד הפועל של התאחדות התעשיינים). ולראשונה מתוכננת רפורמה חינוכית בלי תקציב.

שלא כמו ועדות רפורמה קודמות, שעבדו בגלוי והרבו לשמוע חוות דעת של מורים מהשטח, ועדת דברת אפופה חשאיות ומסתמכת בעיקר על מומחים מחו"ל.

פתיחת אזורי הרישום: "אידיאולוגיה של הפרטה"

פרופ' אורית איכילוב מהחוג לחינוך באוניברסיטת תל אביב, טוענת שהרכב ועדת דברת מעיד על כוונותיה: "האידיאולוגיה של השרה ושל הוועדה שמינתה היא הפרטה. היא מינתה איש עסקים לעמוד בראש ועדה ממלכתית ועצם המינוי מלמד על מטרתה. סוגים שונים של הפרטה כבר פורחים בחינוך הישראלי, אבל השרה רוצה להפוך את הפרטה למדיניות רשמית. רפורמה בלי כסף מזמינה הפרטה.

ועדת דברת, על פי המנדט שלה, אמורה להעמיד במרכז את השיקול הכלכלי ולא את השיקול החברתי או הפדגוגי. אך מערכת החינוך אינה מערכת כלכלית ולעיתים קרובות היא פועלת בניגוד להיגיון הכלכלי. ההשקעה בשכבות החלשות, למשל, אולי אינה כדאית מבחינה כלכלית, אבל יש לה הצדקה חינוכית וחברתית".

פתיחת אזורי רישום והקלה במתן אישורים להקמת בתי ספר ייחודיים של עמותות הורים, במסגרת "חינוך מוכר שאינו רשמי" (על פי המלצות ועדת גנית וינשטיין, שאומצו על ידי השרה), הן לדברי איכילוב חלק מתוכנית ההפרטה של החינוך בישראל: "בארצות הברית יש חינוך פרטי, אבל הוא לא מקבל אגורה שחוקה אחת מכספי הציבור. בישראל יש לנו יש פטנט ייחודי - חינוך פרטי במימון ציבורי. כך יכולים הורים מבוססים לממן חינוך פרטי לילדיהם על חשבון הקופה הציבורית.

אזורי רישום פתוחים ובתי ספר ייחודיים, אומרת איכילוב, פוגעים באינטגרציה ומגדילים את הפער בין בתי הספר. "כשפותחים את אזורי הרישום ומתירים לקבוצות הורים להקים בתי ספר לפי רצונם, ועוד במימון ציבורי, נוצר קיטוב בין בתי הספר: מצד אחד, בתי ספר מושקעים, הורים מעורבים, תוכניות לימודים מגוונות ומורים שמועסקים בחוזים אישיים. ומצד שני, בתי ספר עניים שאינם יכולים לגייס כספים מהורי תלמידיהם, וצריכים להסתפק באמצעים המדולדלים שמשרד החינוך מקצה להם. כבר היום בתי הספר מתחרים על תלמידים ממשפחות מבוססות, שהוריהם יכולים לתרום ולעזור במימון בית הספר. משרד החינוך מתפרק מכל אחריות לשוויון הזדמנויות. שוויון הזדמנויות בחינוך פירושו, לא רק לתת שירותי חינוך לכול, אלא גם להבטיח שהשירותים יהיו איכותיים ושוויוניים. התפרקות המשרד מאחריות לחינוך תאיץ את התפוררות החברה בישראל, והתוצאות הקשות לא יאחרו לבוא.

ביטול חטיבות הביניים: "לנתץ את הסמל"

אחד הרעיונות שכבר נזרקו לתקשורת בקשר לרפורמה בחינוך הוא ביטול חטיבות הביניים והכללתן במבנה של בית ספר תיכון שש-שנתי. בכירה לשעבר במשרד החינוך מגיבה: "אין מה לבטל את חטיבות הביניים כי למעשה הן כבר לא קיימות. בערים הגדולות וברוב חלקי הארץ המבנה השש-שנתי הוא עובדה קיימת, אבל המתקפה של השרה ושל המנכ"לית על חטיבות הביניים היא לא על מה שהן באמת, אלא על מה שהן מייצגות. חטיבות הביניים הן מסגרות ארגוניות שנועדו לקדם את המערכת ליתר אינטגרציה ושוויון. אבל המטרה הזאת סורסה כבר מלכתחילה באמצעות הקבצות, הסללות והפרדות למיניהן. עם זאת הן הפכו לסמל של שוויון ואינטגרציה ואת הסמל הזה רוצים עכשיו לנתץ".

הבכירה לשעבר מנמקת את המיתקפה גם באווירה של חיפוש אשמים בצמרת המשרד: "מחפשים שעירים לעזאזל, וחטיבות הביניים הן מטרות נוחות כי ממילא הן על הכוונת. למעשה, מרגע לידתן הן היו על הכוונת של השכבות המבוססות, ובעיני שושני, שרוחו שורה על השרה ועל ועדת דברת, הן ממש סמרטוט אדום. הבעיה של מערכת החינוך היא לא חטיבות ביניים אלא הפערים וחוסר השוויון, ומי שקורא את הנתונים הבין-לאומיים יודע שישראל נמצאת במקום הראשון בפערים. כדי להתקדם בהישגים, מדינת ישראל צריכה להשקיע בחלשים. אם יבוטלו חטיבות הביניים, יתחיל המיון לחלשים וחזקים כבר בכיתות ז' ובמדיניות השוק שלבנת דוגלת בה, הפערים יגדלו וההישגים ירדו".

מבחני המיצ"ב: "להלחיץ את המורים כדי שיעבדו יותר"

מקום מרכזי ברפורמות תופסים מבחני המיצ"ב (מדדי יעילות וצמיחה בית ספרית). לפי התכנון, יפורסמו תוצאות המבחנים בציבור לפי שמות בתי הספר. פרופ' דוד נבו מהחוג לחינוך באוניברסיטת תל אביב, שהתפטר לא מזמן מתפקיד המדען הראשי של משרד החינוך בגלל מחלוקת על המיצ"ב, טוען כי "משרד החינוך לא יכול וגם לא צריך לאבחן ולטפל מהמטה במספר של 1,100 בתי ספר. אם באמת הייתה כוונתו לטפל, היו מאתרים 200 בתי ספר חלשים, מציעים להם יותר משאבים והדרכה ובודקים כעבור שנתיים אם הם התקדמו. ואם הכוונה אכן הייתה לספק למטה משרד החינוך מידע על המערכת, לא היה צריך לבחון בכל שנה חצי מבתי הספר במדינה ולראיין בטלפון 6,000 מורים. מדגם של 200-250 בתי ספר יכול לספק את כל המידע הנחוץ. במבחנים הבינלאומיים (מבחן PISA ומבחן TIMSS) השתתפו פחות ממאה חמישים בתי ספר".

מטרתם האמיתית של מבחני המיצ"ב, אומר נבו, היא להפעיל לחץ על המורים. משרד החינוך חושב כי כל בעיות המערכת נובעות מחוסר המוטיבציה של המורים, ואם רק ילחיצו אותם ההוראה תשתפר. דירוג בתי הספר הוא לכאורה דרבון יעיל. אלא שהניסיון מוכיח שהגישה הזאת פשוט לא עובדת. התוכנית של מִּמְּשֵׁל בוש, "אף ילד לא נשאר מאחור", עשתה שימוש כזה במבחנים, ולא הביאה לשום הישגים. אך לא רק השימוש במבחנים כדי להלחיץ מורים אינו יעיל, הוא אף עלול להזיק. המורים הלחוצים והמפוחדים מכינים את תלמידיהם למבחנים על חשבון דברים אחרים. בית ספר הוא

מקום שבו מקנים לילדים ערכים והתנהגויות רצויות כמו שיתוף פעולה או התחשבות בזולת. התמקדות במבחנים תביא להזנחת התחומים הללו".

נבו מפקפק גם בתירוץ השקיפות להצדקת פרסום תוצאות המיצ"ב לפי בתי ספר. "אם רוצים שקיפות, הוא טוען, "צריך לפרסם את מלוא הנתונים על בתי הספר: את מי הם קולטים, את מי הם מנשירים ומה הם עושים. כדי לממש את זכות הציבור לדעת יש לתת לו את התמונה המלאה".

שימוש סמוי נוסף במבחני המיצ"ב הוא פוליטי, לדעת פרופ' נבו. "עורכי המיצ"ב כותבים במפורש שיש להיזהר מהשוואת הישגים בין דרגות כיתה שונות ובין מקצועות שונים. היות שמדובר במבחנים שונים, אין לדעת אם מבחן אחד היה מחמיר יותר ממבחן אחר. והנה, בנייתוח התוצאות הם עושים בדיוק את מה שהזהירו מפניו, וקובעים שיש ירידה בהישגים מכיתה ה' לכיתה ח', וכבר יש מי שמשמש בנימוק זה כדי להצדיק את סגירת חטיבות הביניים".

שכר דיפרנציאלי: "איך קובעים מי מורה טוב?"

שכר דיפרנציאלי וחוזים אישיים מוצגים כבר מזמן על ידי האוצר ומשרד החינוך כאמצעי לתגמול מורים טובים. גילה רם, מי שהייתה משנה למזכ"ל הסתדרות המורים, חולקת על כך: "לתת למורים שכר דיפרנציאלי לפי יעילות, חריצות, השקעה ותוצרים נשמע נהדר למי שאין לו מושג בהוראה. תחום החינוך וההוראה שונה מכל תחום אחר מפני שהוא מטפל בבני אדם שנמצאים בשלבי התפתחות שונים. עיקר המאמץ של המורה צריך להיות מכוון למימוש הפוטנציאל של כל תלמיד ותלמיד בהתאם לכישוריו ולתנאי הרקע שלו, והצלחתו אינה ניתנת לבדיקה בטווח המידי אלא רק לאורך זמן.

לנתוני הרקע יש השפעה רבה על הישגי התלמיד. כי מי ייחשב מורה טוב - האם מי שרוב תלמידיו קיבלו ציון 90, או מי שהצליח לקדם תלמידים בעלי חסכים לרמה סבירה בהבנת הנקרא? אם התמריצים הדיפרנציאליים יינתנו לפי הישגי התלמידים, מנהלי בתי הספר לא יהיו מעוניינים לקלוט תלמידים חלשים, וכל מורה ירצה ללמד בכיתה של מצליחים ולא של נחשלים. תגמול דיפרנציאלי לפי ציונים יכול ליצור עיוות שמורה פחות טוב, פחות חרוץ, פחות משקיע, המלמד בכיתה של תלמידים חזקים, יקבל תגמול גבוה יותר ממורה מוכשר, אחראי ומשקיע שמלמד בכיתה של תלמידים חלשים. בדיקה אמיתית של הישגי התלמיד צריכה להיעשות מנקודת ההתחלה, כולל נתוני רקע ויכולות אישיות, ועד לרגע הבדיקה. בדיקה כזאת תחייב השקעה גדולה שתבוא בהכרח על חשבון השקעה במערכת".

רם טוענת שהתגמול למורים חייב להיעשות לפי קריטריונים אובייקטיביים ניתנים למדידה, כגון ותק, השכלה והשתלמויות, או לפי התפקיד שהם ממלאים. "טוענים שלקדם מורים לפי ותק זה קריטריון לא נכון ומתעלמים מזה שלמורה בעל ותק יש פחות בעיות משמעת, יותר היכרות עם התלמידים ויותר יכולת להצליח בהוראה ובחינוך. מאחר שמקצוע ההוראה הוא אחד המקצועות השוחקים ביותר, אחת הדרכים למנוע נשירה מהמקצוע היא לתגמל מורים שלא נושרים ממנו". רם מציעה תגמולים דיפרנציאליים מדידים נוספים: "אפשר לתמרץ מורים לפי מספר התלמידים בכיתה או לפי המצב החברתי-כלכלי של אוכלוסיית בית הספר. הניסיון מוכיח שהאוצר שוחק גם את שכר המורים וגם את הגמולים הדיפרנציאליים, כפי שעשה לגמולי ההשכלה, ההשתלמות והתפקיד, שקבעה ועדת עציוני לפני 24 שנים. לפיכך, כל שינוי בתחום השכר מחייב קודם כל הגדלה דרמטית של העלות הכוללת של שכר המורים".

על הרעיון שהעלתה השרה לבנת לפטר מורים כדי להגדיל את מספר שעות העבודה של המורים הנותרים וכך להעלות את שכרם, מגיבה רם: "המורים בישראל עובדים יותר שעות מהממוצע בעולם וימי החופשה שלהם מעטים יחסית. תהיה זו טעות חמורה למדוד את עבודת המורים לפי שעות הוראה ולא לפי שעות עבודה. כל שעת הוראה מחייבת הרבה שעות הכנה וזה נוסף על השעות המוקדשות לבדיקת עבודות ומבחנים, ישיבות מורים, השתלמויות בית-ספריות ופגישות עם הורים ועם תלמידים. בבדיקה שעשתה בזמנה ועדת זוסמן, שמונתה על ידי האוצר, נמצא שכדי למלא את רשימת התפקידים המוטלת על המורים, עליהם לעבוד 60 שעות בשבוע. התוצאה הייתה כל כך מפתיעה שוועדת זוסמן גנזה אותה. ההצעה של שרת החינוך היא אפוא בלתי אחראית ובלתי רצינית. יש מקום להמליץ שאת רוב שעות עבודתם יעשו המורים בתוך המוסד החינוכי, אבל לשם כך יש לספק לכל מורה שולחן, כיסא, ארוחות חמות מסובסדות, כמקובל במגזר הציבורי ואפילו

הפרטי, שלא לדבר על פינה שקטה שבה יוכל לקבל הורים ותלמידים. כל אלה דורשים השקעות כל כך גדולות, שתקציב המדינה הקיים אינו מסוגל לממן".

ארגוני המורים: "פגיעה באיגוד המקצועי לא תשפר את התפוקה"

הצעה נוספת שוועדת דברת אמורה לאשר פוגעת ישירות באיגוד המקצועי והיא כוללת העברת האחריות להעסקת מורים לרשויות המקומיות או למנהלים. פרופ' אמירה גלין מהפקולטה לניהול באוניברסיטת תל אביב טוענת שפגיעה באיגוד המקצועי לא תשפר את התפוקה. "החלום הרטוב של המנהלים הישראלים הוא לפטר עובדים. האופנה היא לטעון שאיגודים מקצועיים והסכמים קיבוציים הם אבות כל חטאת, וזה בפירוש לא נכון. הסכם קיבוצי מאפשר לתת ביטוי לתמורות שחלות במשק, ולהנהלות קל יותר להגיע להסכמים עם עובדים המיוצגים על ידי איגוד מקצועי, ולא לשאת ולתת עם כל עובד ועובד. האיגודים המקצועיים הראשונים קמו בסוף המאה התשע-עשרה וחשיבותם הוכחה בשנות העשרים של המאה הקודמת, כאשר מצב העובדים במדינות שעכשיו הן דמוקרטיות, כמו אנגליה וארצות הברית, היה בלתי נסבל. בשנותיהם הראשונות נרדפו חברי האיגודים עד חורמה ורבים מהם נעצרו או חוסלו על ידי כיתות יורים בשליחות השלטונות. גם היום מנסים לחסל את האיגודים - אבל באלגנטיות".

"חשיבות האיגוד המקצועי לעובדים עצמם אינה מוטלת בספק", אומרת גלין. "לעובד הבודד אין כוח לשאת ולתת עם המעסיק. אם המעסיק הוא ציבורי, והתשלום לעובדים נעשה על חשבון הקופה הציבורית - קל לעורר נגדם דעת קהל עוינת ולפגוע בהם. בשנים של שגשוג כלכלי, יש אמנם עובדים שיכולים להשיג יותר בלי האיגוד המקצועי, אבל כיום ניכרת נסיגה במעמד העובדים, ואצלנו היא מאוד קיצונית, אפילו יותר מבארצות הברית. בתנאי אבטלה, כאשר אנשים חוששים למקום עבודתם, המעסיקים נוטים לנצל את המצב ולפגוע בשכר ובתנאי ההעסקה. בסקטור הפרטי מצדיקים זאת בצורך להתחרות עם מדינות אחרות; בסקטור הציבורי, שאין בו תחרות - בצורכי המשק המודרני".

החלופה לאיגוד המקצועי ולחוזי עבודה קיבוציים הם חוזים אישיים. גלין טוענת שהמחקרים בתחום זה מוכיחים ש"עובדים בחוזים אישיים הם לא יותר יעילים ולא יותר נאמנים מעובדים בהסכמים קיבוציים. קלות הפיטורים בחוזים אישיים משפיעה על נאמנותם של העובדים למקום עבודתם. עובדים בחוזים אישיים הם פחות קשורים ופחות מחויבים, כי אין להם ביטחון במקום העבודה, ואם יציעו להם יותר כסף, הם ייטו לעזוב ללא הרהור נוסף. לעובדים כאלה יש גם פחות מוטיבציה, ואיכות עבודתם נמוכה בהשוואה לעובדים המועסקים בהסכמים קיבוציים".

סגירת מכללות: "יותר זול להכשיר מורים באוניברסיטאות"

ועדת דברת דנה בהצעה לסגור מכללות להכשרת מורים, שעלותן יקרה מאוד - בעיקר מפני שהן עוסקות בהכשרה מעשית - ולהעביר את הכשרת המורים לאוניברסיטאות, שבהן תהליך ההכשרה הוא קצר וזול. ד"ר שלמה בק, מנהל סמינר קיי בבאר שבע: "המכללות לחינוך סובלות מתדמית נמוכה. טוענים נגדן שעלותן יקרה, שרמת לימודי הדיסציפלינות בהן נמוכה ושאוכלוסיית הסטודנטים היא בעיקרה חד-מינית. רמת הידע הדיסציפלינארי הנלמד באוניברסיטאות אמנם מספקת, אבל רמת ההכשרה להוראה אינה מספקת. משך ההכשרה קצר מדי, והקשר עם השדה לוקה בחסר. המסגרת האוניברסיטאית נועדה למחקר והיחידות להכשרת מורים בתוכן הן שוליות למערכת האקדמית. רוב הסגל המועסק במסגרת הכשרת המורים האוניברסיטאית אינו שייך בדרך כלל לסגל הקבוע של האוניברסיטה, בעוד שלרוב הסגל הקבוע אין כל ניסיון בהוראה בשטח. לא מספיק שהם יודעים את "החומר". עליהם לדעת גם ללמד את המתכשרים להוראה איך מלמדים אותו. הם צריכים להיות מומחים בהכשרת מורים ולדעת כיצד להצמיח אצל המורים לעתיד את תפיסת העולם החינוכית, כיצד לטפח בהם כישורי הוראה וכיצד ללמד אותם ללמוד מהניסיון. לא כל מי שיועד ללמד סטודנטים יודע להכשיר מורים".

העסקת מורים על ידי הרשויות המקומיות: "רעיון לא מציאותי"

לדעתו של שמואל אבוהב, יו"ר ועדת החינוך במרכז השלטון המקומי, הרעיון להעביר את האחריות להעסקת המורים לרשויות המקומיות אינו ניתן למימוש: "הרשויות המקומיות לא יכולות להעסיק מורים. לרבות מהן אין כסף לשלם את משכורות עובדיהן והן סובלות

משביתות ומחוסר יציבות. קשה לדמיין איך מערכת החינוך תתפקד כאשר שליש מהמורים לא יקבלו משכורת. הפער בחינוך יגדל שכן רשויות עשירות וחזקות יוכלו לממן חינוך טוב ויציב ואילו בפריפריה וברשויות העניות יינתן חינוך דל ובלתי יציב".

עוד טוען אבוהב, כי פתיחת אזורי הרישום ומתן היתר להקמת בתי ספר של עמותות, ינפחו את תקציבי החינוך של הרשויות: "בתי ספר ייכנסו להוצאות מיותרות ובמקום לעסוק בלימוד ובחינוך הם יעסקו בפרסום ובשיווק כדי לקנות את לב ההורים. אנחנו לא יכולים להרשות לעצמנו תנודות של גיאות ושפל בביקוש לבתי ספר. בכל שנה תשתנה תמונת בתי הספר המבוקשים. בתי ספר שיחול גידול בביקוש אליהם יצטרכו לבנות חדרי כיתה נוספים, בעוד שבבתי ספר שיסבלו מירידה בביקוש יעמדו חדרי כיתה ריקים".

הרפורמה בתיקצוב בתי הספר, שהונהגה השנה על ידי לבנת בהמלצת ועדת שושני, כבר הרעה, לדברי אבוהב, את תנאי הלימוד. "שיטת התקצוב לפי תלמיד ולא לפי כיתה, יצרה תמריץ לצופף את הכיתות. אחת הבעיות הקשות של מערכת החינוך היא כיתות גדולות. בכיתות של ארבעים תלמיד, גם אם כל תלמיד ידבר דקה אחת בלבד, ייגמר השיעור לפני שהמורה יספיק ללמד".

ניהול עצמי: "המנהלים ייפכו לאדמיניסטרטורים"

לבנת כבר הביעה את תמיכתה בניהול עצמי של בתי ספר ובהרחבת סמכויות המנהלים. ד"ר זאב דגני, בעבר מנהל בית הספר עירוני ד' בתל אביב וכיום מנהל בית הספר מנדל למנהיגות חינוכית, טוען שניהול העצמי והרחבת סמכויות המנהלים יפגעו בעבודה החינוכית: "מנהלים אוהבים את הניהול העצמי כי אצל רבים מהם זה מתפרש במונחים של כוח. הניהול העצמי מחייב את המנהל להפוך לבירוקרט ולקבל החלטות ארגוניות, להקצות משאבים ולעשות מינויים. זה מצמצם את מרחב הדיאלוג שלו עם המורים והתלמידים, שהוא המרחב החינוכי בחינוך".

מנהל בעל סמכויות נרחבות עלול, לדעת דגני, לנצל את כוחו לרעה, להעדיף את ההורים החזקים ואת התלמידים החזקים ולפגוע בזכויות החלשים. "במדינה שמתפרקת מערכים של סולידריות ושוויון, קל להפעיל כוח מול חלשים. מנגנון המינהל העצמי מאפשר לחזקים להתחזק בחסות מנהלים בעלי שיקולים אדמיניסטרטיביים. בתי הספר יפעלו על פי תכתיבים של הורים כוחניים ולא על פי ערכים של שוויון וצדק".

דגני, שזכה להערכה רבה כמנהל, מבקר בחריפות את הגישה המעמידה את המנהל במרכז העשייה בבית הספר: "יש במערכת מנהלים הנחשבים ל'כוכבים' והם מקבלים משכורות עתק של 30,000 שקל בחודש. לא ראיתי שזה עשה טוב למערכת או שזה שיפר את ההישגים. גם אם המנהל הוא 'כוכב' לא הוא זה שנפגש עם התלמידים, אלא המורים שמשכורותיהם נמוכות. המנהל עם הכי הרבה כישורים ועם המשכורת הכי גבוהה, לא יוכל לעשות דבר אם בית הספר שלו עני".

בסוף דבריו מגנה דגני את החשאיות של ועדת דברת: "זוהי ועדה אפלה שחבריה התחייבו לסודיות. הם מדברים על חינוך הרחק מעיני הציבור כדי לא להעלות את הנושאים לסדר היום ולא לאפשר לאנשי חינוך להביע דעה ולהשפיע על הדיונים. כך עושים רפורמה במשטר טוטאליטרי".

מרכז אדוה, ת.ד. 36529, תל-אביב 61364, טל. 03-5608871, פקס. 03-5602205

Fax. 03-5602205 ,Adva Center, POB 36529, Tel Aviv 61364, Tel. 03-5608871

e-mail: advainfo@bezeqint.net